GO‘ZALBEGIM SHE’RIYATIDA LIRIK QAHRAMON OBRAZI

Umarova Sadina Sobirovna
Osiyo xalqaro universiteti 1-kurs magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada Go‘zalbegim she’riyatida lirik qahramon obrazining badiiy xususiyatlari tahlil qilinadi. Shoira she’rlarida lirik qahramonning ruhiy kechinmalari, ichki monologi, falsafiy mushohadalari hamda hayotga munosabati yoritiladi. Tadqiqot davomida lirik qahramonning samimiylik, ruhiy teranlik va umuminsoniylik kabi jihatlari ochib berildi.

Kalit so‘zlar: Go‘zalbegim, lirik qahramon, lirika, poetik tafakkur, ichki monolog, ruhiy kechinma, zamonaviy she’riyat.

Аннотация: В данной статье анализируются художественные особенности образа лирического героя в поэзии Гузальбегим. Освещаются внутренние переживания, внутренний монолог, философские размышления и отношение героя к жизни. В ходе исследования раскрываются такие качества лирического героя, как искренность, духовная глубина и общечеловеческое содержание.

Ключевые слова: Гузальбегим, лирический герой, лирика, поэтическое мышление, внутренний монолог, современная поэзия.

Abstract: This article examines the artistic features of the lyrical hero in Gozalbegim’s poetry. It analyzes the hero’s inner experiences, internal monologue, philosophical reflections, and perception of life. The study reveals the qualities of sincerity, psychological depth, and universal significance embodied in the lyrical hero.

Keywords: Gozalbegim, lyrical hero, lyric poetry, poetic thinking, inner monologue, emotional experience, contemporary poetry.

KIRISH

Zamonaviy o‘zbek she’riyati taraqqiyotida lirik qahramon obrazi muhim poetik kategoriyalardan biri sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Lirik asarlarda voqelikning tashqi tasviridan ko‘ra inson qalbi, uning ichki kechinmalari, ruhiy izlanishlari va hayot haqidagi mushohadalari ustuvor o‘rin egallaydi. Shu sababli lirik qahramon she’rning mazmun-mohiyatini ochib beruvchi asosiy badiiy vosita hisoblanadi. Zamonaviy o‘zbek ayol she’riyatida o‘ziga xos uslub va poetik tafakkur egasi sifatida tanilgan Go‘zalbegim ijodida ham lirik qahramon obrazi markaziy o‘rin tutadi. Shoira she’rlarida inson ruhiyatining nozik qatlamlari, qalb kechinmalari, sog‘inch, umid,

yolg‘izlik va hayotiy mushohadalar samimiy tarzda ifodalanadi[1]. Go‘zalbegim yaratgan lirik qahramon faqat muallifning ichki dunyosini emas, balki zamonaviy insonning ma’naviy-ruhiy qiyofasini ham aks ettiradi. Uning she’rlarida lirik qahramon ko‘pincha o‘z-o‘zi bilan suhbatlashuvchi, hayot mazmunini anglashga intiluvchi hamda borliq hodisalariga falsafiy nigoh bilan qarovchi obraz sifatida namoyon bo‘ladi.

METOD VA NATIJALAR

Go‘zalbegim she’riyatida lirik qahramon obrazi shoiraning badiiy olamini namoyon etuvchi asosiy poetik unsurlardan biri hisoblanadi. Shoira yaratgan lirik qahramon murakkab ruhiy kechinmalari, hayotga bo‘lgan munosabati va ichki mushohadalari bilan ajralib turadi. Uning she’rlarida lirik qahramon tashqi voqelikni tasvirlashdan ko‘ra, inson qalbining eng nozik va yashirin jihatlarini ochib berishga intiladi. Shu sababli ham Go‘zalbegim lirikasida ruhiy holat tasviri yetakchi o‘rin egallaydi.

Shoira she’rlarida lirik qahramon ko‘pincha o‘z qalbi bilan suhbatlashuvchi obraz sifatida namoyon bo‘ladi [2]. Bu suhbat tashqi muloqot emas, balki ichki monolog shaklida kechadi. Lirik qahramon o‘z his-tuyg‘ularini, iztiroblarini, umid va armonlarini tahlil qiladi, hayotning ma’nosi haqida mushohada yuritadi. Natijada she’rlarning ruhiy-falsafiy qatlami yanada chuqurlashadi. Bunday holat zamonaviy o‘zbek she’riyatida insonning ichki olamiga bo‘lgan qiziqishning ortib borayotganidan dalolat beradi.

Go‘zalbegim lirikasida lirik qahramonning yana bir muhim jihati uning samimiyligidadir. Shoira qahramoni o‘z tuyg‘ularini sun’iy bezaklar yoki balandparvoz ifodalar orqali emas, balki sodda va tabiiy shaklda ifoda etadi. Shu sababli she’rlar o‘quvchiga yaqin tuyuladi [3]. Qahramonning dardi, quvonchi, sog‘inchi yoki iztirobi kitobxon qalbida ham aks-sado beradi. Bu esa badiiy ta’sirchanlikni kuchaytiruvchi muhim omillardan biridir.

Lirik qahramon obrazini shakllantirishda yolg‘izlik motivi ham alohida o‘rin tutadi. Shoira she’rlarida yolg‘izlik ko‘pincha salbiy holat sifatida emas, balki insonning o‘zligini anglash jarayoni sifatida talqin etiladi. Lirik qahramon yolg‘izlik orqali o‘z qalbiga yaqinlashadi, ichki dunyosini kashf etadi va hayot haqidagi qarashlarini boyitadi. Natijada yolg‘izlik ruhiy tushkunlik emas, balki ma’naviy kamolot vositasiga aylanadi [4].

Go‘zalbegim she’riyatidagi lirik qahramon obrazining muhim xususiyatlaridan yana biri uning falsafiy tafakkurga moyilligidir. Shoira qahramoni vaqt, umr, muhabbat, ayriliq va inson taqdiri kabi masalalar haqida chuqur mushohada yuritadi.

Ushbu mushohadalar murakkab falsafiy tushunchalar shaklida emas, balki sodda va ta’sirchan poetik ifodalar orqali beriladi. Bu esa she’rlarning badiiy qimmatini oshirib, o‘quvchini fikrlashga undaydi [5].

Shoira ijodida lirik qahramon ayol ruhiyatining nozik qirralarini ham o‘zida mujassamlashtiradi. Mehr, sog‘inch, sabr, vafodorlik va umid kabi tuyg‘ular qahramon ruhiyatining ajralmas qismi sifatida namoyon bo‘ladi. Biroq bu kechinmalar faqat ayol qalbiga xos holatlar sifatida emas, balki umuminsoniy tuyg‘ular darajasida talqin qilinadi. Shu bois Go‘zalbegim yaratgan lirik qahramon har qanday o‘quvchi uchun yaqin va tushunarli obraz sifatida qabul qilinadi.

XULOSA

Go‘zalbegim she’riyatida lirik qahramon obrazi shoiraning poetik mahoratini namoyon etuvchi muhim badiiy unsur hisoblanadi. Shoira yaratgan lirik qahramon samimiyligi, ruhiy teranligi va ichki mushohadaga boyligi bilan ajralib turadi. U hayot, muhabbat, vaqt, yolg‘izlik va insoniy munosabatlar haqida fikr yurituvchi, o‘z qalbi bilan doimiy muloqotda bo‘luvchi obraz sifatida gavdalanadi. She’rlarda lirik qahramonning kechinmalari individual holat doirasida qolib ketmay, umuminsoniy mazmun kasb etadi. Shu jihatdan Go‘zalbegim lirikasidagi qahramon zamonaviy inson ruhiyatining badiiy ifodasiga aylanadi. Shoira lirik qahramon obrazini yaratishda ichki monolog, ruhiy tahlil, falsafiy mushohada va poetik samimiyatdan samarali foydalanadi. Natijada uning she’riyatida lirik qahramon nafaqat estetik, balki ma’naviy-ma’rifiy ahamiyatga ega bo‘lgan badiiy timsol sifatida namoyon bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Umurov H. **Adabiyot nazariyasi.** – Toshkent: Sharq, 2002. – 264 b.
2. Yo‘ldoshev Q. **Badiiy tahlil asoslari.** – Toshkent: O‘qituvchi, 2004. – 192 b.
3. G‘anieva I. **Zamonaviy o‘zbek she’riyati poetikasi.** – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2013. – 216 b.
4. To‘ychiyev U. **Badiiy matn talqini va poetik tahlil.** – Toshkent: Mumtoz so‘z, 2017. – 240 b.
5. Hamdamov U. **Yangi o‘zbek she’riyati poetikasi.** – Toshkent: Akademnashr, 2019. – 288 b.